

Byla C-427/20

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2020 m. rugsėjo 10 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Finanzgericht Hamburg (Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. rugsėjo 1 d.

Ieškovė:

Flexi Montagetechnik GmbH & Co. KG

Atsakovė:

Hauptzollamt Kiel

Finanzgericht Hamburg (Hamburgo finansų teismas)

Nutartis

Byloje

Flexi Montagetechnik GmbH & Co. KG

<...> Bargtheide

- ieškovė -

<...>

prieš

Hauptzollamt Kiel (Kylio centrinė muitinė),

<...> Kylio

- atsakovė -

d è l

reikalavimo sumokėti palūkanas už gražintus muitus

Finanzgericht Hamburg für die Länder Freie und Hansestadt Hamburg, Niedersachsen und Schleswig-Holstein (Hamburgo finansų teismas laisvojo Hanzos miesto Hamburgo, Žemutinės Saksonijos ir Šlėzvigo-Holšteino federalinėms žemėms) bendrasis senatas, 4-oji kolegija, 2020 m. rugsėjo 1 d. <...>

<...> (orig. p. 2)

nutarė:

I. Sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol Europos Sąjungos Teisingumo Teismas priims prejudicinį sprendimą.

II. Pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą dėl Sąjungos institucijų aktų išaiškinimo:

Ar Sąjungos teisės pažeidimas kaip sąlyga, kuriai esant, kaip yra nurodęs Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, pagal Sąjungos teisę galima teikti reikalavimą sumokėti palūkanas, padaromas ir tuomet, kai valstybės narės institucija nustato mokestį pažeisdama galiojančias Sąjungos teisės nuostatas, o valstybės narės teismas konstatuoja šį Sąjungos teisės pažeidimą?

<...> (orig. p. 3)

Faktinės aplinkybės

- 1 Šalys nesutaria dėl palūkanų už muitus, kuriuos atsakovė *Hauptzollamt* papildomai nustatė ieškovei, tačiau vėl jai gražino pagal įsiteisėjusį teismo sprendimą.
- 2 Ieškovė importavo iš Taivano vadinamuosius karabinus, kurie naudojami gaminant pavadėlius šunims. Atlikusi išorės patikrinimą atsakovė *Hauptzollamt* nusprendė, kad šios prekės, priešingai nei deklaravo ieškovė, laikytinos prekėmis, klasifikuojamomis ne Kombinuotosios nomenklatūros (KN) 8308 pozicijoje (2,7 % maito norma), o 7907 pozicijoje (5 % maito norma). Atsakovė *Hauptzollamt* dviem sprendimais dėl muitų nurodė sumokėti maitą; tuomet ieškovė jį sumokėjo.
- 3 2017 m. birželio 20 d. sprendimu <...> *Bundesfinanzhof* (Federalinis finansų teismas) panaikino abu sprendimus nustatyti papildomus muitus motyvuodamas tuo, kad papildomų importo muitų rinkimas yra neteisėtas, nes prekės klasifikuotinos KN 8308 pozicijoje. *Bundesfinanzhof* nepateikė Europos Sąjungos Teisingumo Teismui prašymo priimti prejudicinį sprendimą.

- 4 Atsakovė *Hauptzollamt* grąžino ieškovei jos sumokėtus importo muitus; vis dėlto ji atmetė ieškovės reikalavimą sumokėti palūkanas už ieškovės sumokėtus importo muitus už laikotarpį nuo muitų sumokėjimo iki jų grąžinimo.
- 5 Nepavykus rasti sprendimo per protesto procedūrą, ieškovė pareiškė ieškinį. Nagrinėjant bylą atsakovė *Hauptzollamt* ieškovei sumokėjo procesines palūkanas už laikotarpį nuo ieškinio dėl sprendimų nustatyti papildomus muitus pareiškimo (2014 m. rugsėjo mėn.) iki ieškovės sumokėtų importo muitų grąžinimo (2017 m. spalio mėn.). Šiuo aspektu ginčas išspręstas. Šalys dar nesutaria, ar ieškovė turi teisę reikalauti palūkanų už laikotarpį nuo neteisėtai nustatytų importo muitų (**orig. p. 4**) sumokėjimo (2014 m. kovo mėn.) iki ieškinio dėl sprendimų nustatyti papildomus muitus pareiškimo (2014 m. rugsėjo mėn.). (**orig. p. 5**)

Sprendimo motyvai

- 6 <...>
- 7 Kolegija sustabdo bylos nagrinėjimą <...> ir pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 267 straipsnio antrą pastraipą pateikia Europos Sąjungos Teisingumo Teismui rezoliucinėje dalyje nurodytą prejudicinį klausimą, nes atliekant šios bylos teisinį vertinimą kyla abejonių.

I. Teisinis pagrindas

- 8 Bylai išspręsti svarbios šios nuostatos:

1. Nacionalinė teisė

- 9 2002 m. spalio 1 d. paskelbtos redakcijos *Abgabenordnung* (AO) (Mokesčių kodeksas; *Bundesgesetzblatt* I, p. 3866):

1 straipsnis. Taikymo sritis

1. Šis įstatymas taikomas visiems mokesčiams, įskaitant grąžinamus mokesčius, kuriuos reglamentuoja federalinės teisės aktai arba Europos Sąjungos teisė, jeigu juos administruoja federalinės finansų institucijos arba federalinės žemės finansų institucijos. Jis taikomas tik atsižvelgiant į Europos Sąjungos teisę.

<...>

3. Papildomiems mokestiniais mokėjimams *mutatis mutandis* taikomos šio įstatymo nuostatos atsižvelgiant į Europos Sąjungos teisę <...>

3 straipsnis. Mokesčiai, papildomi mokestiniai mokėjimai

1. Mokesčiai – tai piniginiai mokėjimai, kurie nelaikomi atlyginimu už konkrečią paslaugą ir kuriuos institucija, kuri yra viešosios teisės subjektas,

siekdama gauti pajamas, nurodo rinkti iš visų, kurie atitinka sąlygas, įstatymu numatytas dėl mokėjimo prievolės; pajamų gavimas gali būti antraeilis tikslas.

<...>

3. Importo ir eksporto muitai pagal Sąjungos muitinės kodekso 5 straipsnio 20 ir 21 punktus yra mokesčiai, kaip jie suprantami pagal šį įstatymą <...>

4. Papildomi mokestiniai mokėjimai yra <...> palūkanos (233–237 straipsniai), <...> palūkanos už importo ir eksporto muitus pagal Sąjungos muitinės kodekso 5 straipsnio 20 ir 21 punktus <...> (**orig. p. 6**)

37 straipsnis. Reikalavimai, kylantys iš mokesčių santykių

1. Reikalavimai, kylantys iš mokesčių santykių, yra prievolė sumokėti mokestį, teisė susigrąžinti sumokėtą mokestį, teisė į žalos atlyginimą, teisė į papildomus mokesčius mokėjimus, teisė į mokesčių grąžinimą pagal 2 dalį ir teisė į grąžinamąsias išmokas pagal atskirus mokesčius reglamentuojančius įstatymus.

2. Jei mokestis, mokesčių grąžinimas, žalos atlyginimo suma arba papildomas mokesstinis mokėjimas buvo sumokėti arba grąžinti be teisinio pagrindo, asmuo, kurio lėšomis buvo atliktas mokėjimas, turi teisę reikalauti, kad mokėjimo gavėjas grąžintų sumokėtą arba atgal sumokėtą sumą <...>

233 straipsnis. Principas

Reikalavimams, kylantiems iš mokesčių santykių (37 straipsnis), palūkanos priskaičiuojamos tik jei tai nustatyta pagal įstatymą <...>

236 straipsnis. Procesinės palūkanos už grąžinamas sumas

1. Jei įsiteisėjusiu teismo sprendimu arba remiantis tokiu sprendimu sumažinamas nustatytas mokestis arba nurodoma mokestį grąžinti, grąžintinai arba atlygintinai sumai, atsižvelgiant į 3 dalį, priskaičiuojamos palūkanos nuo *lis pendens* dienos iki išmokėjimo dienos <...>

2. Sąjungos teisės nuostatos

- 10 a) **Muitinės kodeksas:** 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 302, 1992, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 4 t., p. 307; su vėlesniais pakeitimais):

241 straipsnis

Kompetentinga institucija, grąžindama importo arba eksporto muitų sumas, taip pat kredito palūkanas arba delspinigius, paimtus mokant tokius muitus, pati

nemoka jokių palūkanų arba delspinigių. Tačiau palūkanos arba delspinigiai mokami, jeigu:

- sprendimas patenkinti prašymą grąžinti muitus neįgyvendinamas per tris mėnesius nuo to sprendimo priėmimo dienos,
- tai numato nacionalinės nuostatos.

<...>

- 11 **b) Sąjungos muitinės kodeksas:** 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (OL L 269, 2013, p. 1; su vėlesniais pakeitimais):

116 straipsnis

1. Laikantis šiame skirsnyje nustatytų sąlygų, importo arba eksporto maito sumos grąžinamos arba atsisakomos išieškoti dėl bet kurios iš šių priežasčių:

a) esant importo ar eksporto maito sumų permokoms;

<...> (orig. p. 7)

6. Grąžindama maitą muitinė nemoka jokių palūkanų.

<...>

II. Prejudicinio klausimo svarba priimant sprendimą

- 12 Sąjungos teisės požiūriu kyla abejonių, ar ieškovė gali reikalauti sumokėti palūkanas ir už laikotarpį nuo atsakovės *Hauptzollamt* neteisėtai nustatytų papildomų importo maitų sumokėjimo dienos iki ieškinio dėl sprendimų nustatyti papildomus maitus pareiškimo. Šiam reikalavimui sumokėti palūkanas nacionalinėje teisėje nėra teisinio pagrindo. Ieškovė negali savo reikalavimo grįsti šiuo atveju taikytinos *Abgabenordnung* 236 straipsnio 1 dalies nuostata, nes šia nuostata tik nurodoma, kad galima reikalauti sumokėti palūkanas už laikotarpį nuo ieškinio pareiškimo iki importo maitų grąžinimo; beje, šį ieškovės reikalavimą atsakovė *Hauptzollamt* jau įvykdė. Vadinasi, ar bus tenkinamas ieškovės pareikštas ieškinys, priklauso nuo to, ar ji savo reikalavimą sumokėti palūkanas gali grįsti Teisingumo Teismo pagal Sąjungos teisę nustatyta teise reikalauti sumokėti palūkanas. Vis dėlto bylą nagrinėjanti kolegija abejoja, ar reikalavimo sumokėti palūkanas, kurį Teisingumo Teismas kildina iš Sąjungos teisėje įtvirtinto veiksmingumo principo, sąlygos įvykdomos ir tokiomis aplinkybėmis (kaip šioje byloje), kai valstybės narės institucija nustato maitą pažeisdama galiojančias Sąjungos teisės nuostatas, o valstybės narės teismas konstatuoja šį Sąjungos teisės pažeidimą.

III. Kolegijos teisiniai argumentai

- 13 Teisingumo Teismas naujausiame 2017 m. sausio 18 d. Sprendime (*Wortmann*, C-365/15, rezoliucinė dalis) nusprendė, kad kai muitai buvo surinkti pažeidžiant Sąjungos teisę, valstybės narės turi iš Sąjungos teisės kylančią pareigą sumokėti teisės subjektams, kurie turi teisę į gražinimą, su tuo susijusias palūkanas, kurios skaičiuojamos nuo dienos, kai šie teisės subjektai sumokėjo muitus, kurie buvo gražinti. Šis Teisingumo Teismo sprendimas priimtas po kelių sprendimų, kuriuose Teisingumo Teismas, remdamasis Sąjungos teise, įpareigojo valstybes nares ne tik gražinti pažeidžiant Sąjungos teisę surinktus muitus, bet ir atlyginti konkrečių subjektų nuostolius, patirtus dėl negalėjimo naudotis pinigų sumomis (žr. 2012 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Zuckerfabrik Jülich*, (orig. p. 8) sujungtos bylos C-113/10, C-147/10 ir C-234/10, 65 punktą; 2013 m. balandžio 18 d. Sprendimo *Irimie*, C-565/11, 28 punktą). Minėti Teisingumo Teismo sprendimai pasižymi bendru bruožu, kad Teisingumo Teismas paskelbė negaliojančiu prievolės mokėti muitus teisinį pagrindą pagal nacionalinę ir (arba) Sąjungos teisę arba jį panaikino, nes buvo pažeista Sąjungos teisė; muitai buvo gražinti remiantis valstybės narės ir (arba) Sąjungos teisėkūros klaida.
- 14 Vis dėlto šis teisinis ginčas pasižymi tuo, kad importo muitai buvo gražinti ne dėl Sąjungos ar valstybės narės teisėkūros klaidos, bet todėl, kad valstybės narės institucija galiojančius Sąjungos antrinės teisės aktus taikė darydama teisės klaidą, t. y. neteisingai; kitaip tariant, importo muitų gražinimas buvo pagrįstas teisės taikymo klaida.
- 15 Bylą nagrinėjanti kolegija jau savo 2020 m. rugpjūčio 26 d. Teisingumo Teismui pateiktame prašyme priimti prejudicinį sprendimą <...> nurodė, kad ji iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, pagal kurią valstybės narės privalo gražinti pažeidžiant Sąjungos teisę surinktas mokesčių sumas kartu su palūkanomis, sprendžia, kad Sąjungos ir (arba) valstybių narių veiksmų padariniai, jei Teisingumo Teismas dėl Sąjungos teisės pažeidimo šiuos veiksmus paskelbtų negaliojančiais arba panaikintų, iš esmės turėtų nebeišklikti (*argumentum e contrario* SESV 264 straipsnio antroji pastraipa). Remiantis šiuo argumentu, asmuo ne tik turi teisę į tai, kad būtų sugražinti neteisėtai surinkti mokesčiai, bet ir teisę gauti atitinkamas palūkanas (žr. 2012 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Zuckerfabrik Jülich*, sujungtos bylos C-113/10, C-147/10 ir C-234/10, 65 punktą; šiuo klausimu dar žr. 2006 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Test Claimants in the FII Group Litigation*, C-446/04, 205 punktą). Tik taip atkuriami padėtis, kuri būtų buvusi, jei nebūtų buvęs priimtas teisės aktas, kuriuo įgyvendinamas vėliau negaliojančiu pripažintas arba panaikintas Sąjungos reglamentas arba Sąjungos teisei prieštaraujantis valstybės narės mokesčių įstatymas (žr. generalinio advokato M. C. Sanchez-Bordona išvados, C-365/15, 66 punktą). (orig. p. 9)
- 16 Vis dėlto pagrindinėje byloje kalbama ne apie visiško Sąjungos teisės veiksmingumo atkūrimą, bet apie tai, kad ištaisomas konkretus valstybės narės institucijos sprendimas, kuriuo konkrečioje byloje neteisingai pritaikytas

atitinkamas galiojantis Sąjungos antrinės teisės aktas. Iš tiesų nuspręsti, ar sprendimas konkrečioje byloje bus taisomas ir kokiomis sąlygomis tai bus atlikta, pirmiausia reikia remiantis nacionaline teise, kuri konkrečiu atveju apeliantei suteikia teisę reikalauti tik procesinių palūkanų už laikotarpį nuo ieškinio dėl neteisėto muitų rinkimo pareiškimo iki sumokėtų muitų grąžinimo.

- 17 Vis dėlto Teisingumo Teismas byloje *Littlewoods Retail ir kt.* (2012 m. liepos 19 d. Sprendimas C-591/10), kurioje buvo nagrinėjamas atvejis, kai apmokestinamasis asmuo sumokėjo per didelę pridėtinės vertės mokesčio sumą, kurią valstybė narė surinko pažeisdama Sąjungos teisės aktą, susijusių su PVM, reikalavimus, taip pat pripažino, kad valstybės narės privalo grąžinti pažeidžiant Sąjungos teisę surinktus mokesčius kartu su palūkanomis (26 punktas). Pagrindinėje byloje *Littlewoods Retail ir kt.* Sąjungos teisės pažeidimas nebuvo pagrįstas nei nacionalinės teisės nuostata, nei Sąjungos teisės nuostata, kurią Teisingumo Teismas vėliau būtų paskelbęs netaikytina arba negaliojančia. Sąjungos teisės pažeidimas buvo padarytas neteisėtai nustatant per didelę PVM bazę (žr. 2012 m. sausio 12 d. generalinės advokatės V. Trstenjak išvados byloje C-591/10 6 punktą) ir, be to, jį konstatavo ne pats Teisingumo Teismas; pažeidimas buvo pagrįstas tik valstybės narės institucijos ir (arba) valstybės narės teismo išvadomis. Be to, Teisingumo Teismas byloje *Wortmann* pabrėžė, kad „prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi“ patikrinti, ar mokesčiai surinkti pažeidžiant Sąjungos teisę (žr. 2017 m. sausio 18 d. Sprendimo *Wortmann*, C-365/15, 39 punktą). Ir šis argumentas galėtų patvirtinti tai, kad Sąjungos teisės pažeidimas kaip sąlyga, kuriai esant, kaip yra nurodęs Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, pagal Sąjungos teisę galima teikti reikalavimą sumokėti palūkanas, padaromas ir tuomet, kai (**orig. p. 10**) valstybės narės institucija nustato mokesčių pažeisdama galiojančias Sąjungos teisės nuostatas, o nacionalinis teismas konstatuoja šį Sąjungos teisės pažeidimą.
- 18 Be to, Teisingumo Teismo kelis kartus pabrėžtas finansinių nuostolių, kuriuos asmuo patyrė dėl negalėjimo naudotis pinigų sumomis, kompensavimo aspektas (žr. 2012 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Zuckerfabrik Jülich*, sujungtos bylos C-113/10, C-147/10 ir C-234/10, 65 punktą; 2013 m. balandžio 18 d. Sprendimo *Irimie*, C-565/11, 21 punktą) taip pat taikomas aplinkybėms, kuriomis asmuo yra neteisėtai apmokestinamas, nes valstybės narės institucija klaidingai taikė Sąjungos teisę. Apmokestinamajam asmeniui neturėtų būti skirtumo, ar mokesčius jis sumokėjo pagal Sąjungos teisei prieštaraujantį reglamentą arba teisės normą, ar pagal (kaip šioje byloje) tiesiog (Sąjungos) teisei prieštaraujantį (nes padaryta klaida) muitinės sprendimą. Abiem atvejais asmuo negali naudotis sumokėta pinigų suma, kuria būtų galėjęs savo nuožiūra naudotis, jei muitinės būtų tinkamai taikiusios Sąjungos teisę.
- 19 Be to, kolegija mano, kad teisės į palūkanas pripažinimo priežastis pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją gali būti ir draudimas nepagrįstai praturtėti (žr. 2011 m. spalio 27 d. generalinės advokatės E. Sharpston išvados sujungtose bylose C-113/10, C-147/10 ir C-234/20, *Zuckerfabrik Jülich ir kt.*, 125 punktą). Jei valstybė narė iš ūkio subjekto gauna sumą, kurios reikalauti neturi teisės,

vadinas, ji nepagrįstai praturtėja. Vis dėlto valstybė narė nepagrįstai praturtėja neatsižvelgiant į pagrindą, dėl kurio nepagrįstai išauga valstybės narės turtas.

- 20 Bylą nagrinėjanti kolegija galiausiai mano, kad 2017 m. sausio 18 d. sprendime (*Wortmann*, C-365/15) Teisingumo Teismas nurodė faktines aplinkybes, kurių atveju, vėliau patikslinus iš pradžių nustatytus netinkamo dydžio muitus, neatsiranda teisė reikalauti palūkanų (žr. sprendimo 29 ir paskesnius punktus). Šios faktinės (**orig. p. 11**) aplinkybės pasižymi bendru bruožu, kad muitai iš naujo apskaičiuojami remiantis vėliau gauta informacija. Vis dėlto pagrindinėje byloje muitai buvo grąžinti ne remiantis vėliau gauta faktine informacija, bet vykdant valstybės narės teismo sprendimą, kuriuo buvo panaikintas institucijos sprendimas vėliau išreikalauti muitus, nes valstybės narės institucija klaidingai taikė konkrečius Sąjungos teisės aktus.
- 21 Atsižvelgdama į šias abejones dėl konkrečių Sąjungos teisės normų aiškinimo, kolegija nutarė pateikti Teisingumo Teismui rezoliucinėje dalyje suformuluotą klausimą prejudiciniam sprendimui priimti.

<...>